

LUONNONVARA-ALAN KLUSTERIN KOKOUS

Muistio

Aika: 24.10.2017 klo 13 - 16.10

Paikka: Lapin ELY-keskus, kokoushuone Seppä skype-yhteyksin

1. Kokouksen avaus ja osallistujien toteaminen, sihteerin valinta

Puheenjohtaja Katja Misikangas avasi kokouksen. Todettiin, että paikalla ELYssä on puheenjohtajan lisäksi Teuvo Strand, Kaija Kinnunen, Tuula Uusipaavalniemi ja Anne Ristioja. Videoyhteydellä olivat mukana Jarmo Saariniemi ja Anne-Mari Söderström.

Paula Alho liittyi vähän myöhemmin mukaan kokoukseen.

2. Edellisen kokouksen muistio

Muistio 31.8.2016 ja Luonnonvara-alan tapaaminen/Älykkään maaseutuverkosto –klusteri ja Arktinen biotaloushanke/Proagria 31.10.2016

Muistio 31.8.2016 kokouksesta viedään myös Luotsin sivustolle. Muistion laatijana oli Airi Pirttijärvi-Virtanen.

3. Alan koulutustarjontatilanne

Jarmo Saariniemi kertoi Lappian koulutustarjonnasta.

Koulutuksessa Louen toimipisteessä on yhteensä 150 opiskelijaa, joista 34 maaseutuyrittäjän, 48 eläintenhoitajan sekä 13 metsäalan perusteiden ja 33 eläintenhoitajan ammattitutkintoa suorittavaa opiskelijaa.

Kemissä on 16 kala-alan perustutkinnon, 22 kalastusoppaan ammattitutkinnon 1 kalanviljelijän ammattitutkinnon suorittajaa sekä Muoniossa 30 eräopas- ja 17 luonnontuotealan ammattitutkinnon suorittajaa.

Louella uutena viime tammikuussa alkaneessa puutarha-alan koulutuksessa on 11 aikuisopiskelijaa. Koulutusta varten on valmistunut myös kasvihuone.

Puutarha-alalla on suunnitteilla yhteistyötä alueen luonnontuotealan yrityksen kanssa mm. luonnonkasvien viljelyyn liittyen. Yhteistyötä tehdään myös Taimisto-pohjoinen-hankkeen kanssa,

jonka tavoitteena on löytää mm. pohjoiseen viherrakentamiseen sopivia kasvilajeja. Luonnonvarakeskus on tulossa mukaan arboretumin rakentamiseen. Uusia ammattitutkintoja ovat viljelijän ammattitutkinto sekä bioenergia-alan ammattitutkinto, jotka molemmat ovat aikuiskoulutusta.

Muita koulutusorganisaatioiden edustajia ei ollut paikalla.

Anne Ristioja muistutti, että Levillä 1.9.2017 pidetyn elintarvikepäivän videoaineisto on saatavissa Arktinen Biotalous nettisivuilla ja ko. päivän aikana kuultiin kattava esittely mm. kaikilta keskeisiltä Lapin elintarvikealan kouluttajilta.

Päivän esitykset löytyvät oheisen [linkin](#) takaa.

4. Toimitilat

Luonnonvara-alalla on jo olemassa toimitiloja yrittäjien käyttöön, mutta tieto näistä on yrittäjien keskuudessa puutteellista. Lapin ammattiopiston tiloissa Kemijärvellä on ollut mahdollisuus vuokrata tiloja tuotekehitys- ja testaustoimintaan, mutta uusien opetusjärjestelyiden myötä tilat ovat aiempaa enemmän talon omien opiskelijoiden käytössä ja heikosti yrittäjien vuokrattavissa.

Kemijärven kaupunki on ollut aloitteellinen ja kalustanut entiset oppilaitoksen keittiötilat luonnontuoteyrittäjien käyttöön. Kaupunki on tehnyt tiloihin noin 70 000 euron edestä kalustehankintoja ja yrittäjät ovat kaupungin vuokralaisina. Tällä hetkellä tiloja hyödyntää kolme yritystä, Wild from Arctic, AapaLappi –osuuskunta sekä Kaamoskehrä-osuuskunta. Tiloihin mahtuisi mahdollisesti vielä useampikin yrittäjä.

Rovaniemellä on niin ikään kartoitettu tiloja luonnontuoteyrittäjien käyttöön. Entisen emäntäkoulun tiloista on saatavissa vuokratilaa ja ko. talossa toimii jo Annelin Yrtit ja Karkit sekä kala-alan yrittäjä.

Kokouksessa huomioitiin, että Lapissa toimii ASE-hankkeessa toimintaympäristön kehittämisklusteri, joka on listannut toimintaympäristöjä mm. SINCO-laboratorio. Lisätietoja kehittämissympäristöistä löydät täältä

<http://www.lapinamk.fi/loader.aspx?id=c2fe1532-f71c-4a5f-b33c-e1d3a9e07940>

5. Klusteritoimijoiden ajankohtaiset kuulumiset ja näkymät

Katja Misikangas kertoi viime kesän kuulumisia oman yrityksensä näkökulmasta. Katjalla oli tarkoitus ostaa viime kesänä huomattavia määriä luonnonraaka-aineita, mutta suunnitelma ei määrien osalta toteutunut. Kerääjiä olisi niinkin saatavilla, mutta kasvien käsittely ja logistiikka ontuu. Lapissa ei ole tällä hetkellä missään käytössä riittävän suuria ja ajanmukaisia kasvien vastaanotto- ja jatkokäsittelytiloja.

Kaija Kinnusen mukaan voisi selvittää, miten tiloilla oleva kuivatuskapasiteetti olisi käytettävissä luonnonkasvien kuivatukseen – sato tulee joka tapauksessa eri aikaan kuin maatalouden pääsato, joten kapasiteettia olisi tarjolla.

Luonnonkasviyrittäjän näkökulmasta myös Suomessa käytössä oleva tiukka perinteisten kasvien tulkinta rajoittaa huomattavasti tuotekehitystä ja kasviemme käyttöä. Evira edellyttää myös meillä perinteisesti käytetyiltä ja varsin tutuilta luonnonkasveilta (maitohorsma, mesiangervo, niittymaarianheinä) todennettua ja dokumentoitua kirjallista elintarvikekäytön näyttöä ennen vuotta 1997. Koska uuselintarvikeasetus on tullut voimaan jo vuonna 1997 ja tätä näyttöä tutuilta kasveilta alettiin vaatia vasta vuonna 2013, dokumenttien hakeminen ei ole tuottanut tulosta eli yrittäjillä ei ole enää tallessa näin vanhoja asiakirjoja. Yrittäjät kokevat vaatimuksen kohtuuttomaksi, koska laki on ollut vuodesta 1997 sama ja vain tulkintaa on v. 2013 tiukennettu olennaisesti.

Asiakohdassa keskusteltiin myös Arctic Smart klusterien toiminnasta ja aikaansaannoksista erityisesti maaseutupuolella. Ristioja kertoi toiminnan painottuneen elintarvikeohjelman laatumiseen ja jalkauttamiseen sekä bioenergiaohjelman tekoon ja jalkauttamiseen. Tuloksia on näkyvissä mm. lähiruuan aktivointitoimien johdosta mm. Pellossa ja Utsjoella. Bioenergiapuolella kehittäminen on ollut hitaampaa eikä varsinaisia pilotteja Lappian yksikön lisäksi ole näköpiirissä. Alan kehittyminen edellyttäisi huomattavia investointeja yrittäjiltä eikä niihin ole toistaiseksi löytynyt riskinottohalua.

Arktinen Biotalous-hanke on koordinoanut osaltaan myös luonnontuotealaa. Ala kehittyy myös Lapissa ja luonnontuotealasta tulee seuraava toimialaraportti vuoden 2018 maaliskuun puolivälissä.

6. Muut asiat

Kaija Kinnunen toivoi listausta luonnonvara-alan klusterin hankkeista Lapissa. Tätä päätettiin selvittää ja toimittaa jäsenille listaa sekä ottaa asia esille myös seuraavassa kokoontumisessa.

Biotalous hankelistauksia löytyy Arktinen Biotalous facebook-sivustolta

<https://www.facebook.com/arktinenbio/>

ja ko. hankkeelta voi tilata myös uutiskirjeen, jossa kerrotaan meneillään olevista hankkeista.

7. Seuraava kokousaika ja -paikka sekä teema

Seuraava kokous on 13.2.2018 Lapin ELY-keskuksessa. Kokoukseen on mahdollista osallistua skype-yhteydellä.

Koska tässä kokouksessa oli tarkoitus perehtyä syvemmin alan koulutustarjontaan, asia siirtyy osin seuraavaan kokoukseen oppilaitosten edustajien poissaolon takia. Oppilaitosten edustajia Jarmoa lukuunottamatta pyydetään valmistautumaan oman organisaationsa koulutustarjonnan esittelyyn lyhyesti.

Kaija Kinnunen peräänkuulutti oppilaitosten ja tutkimuslaitosten osallistumista ja aktiivisuutta luonnonvaraklusterin ennakointityössä. Tässä kohtaa keskusteltiin edelleen ryhmän fokuksesta ja mahdollisuuksista vaikuttaa oman alansa tulevaisuuteen. Todettiin, että ryhmän tulisi olla muukin kuin tiedonvaihtokanava eli esille tulisi nostaa oikeita ennakoinnin kysymyksiä. Toisaalta pohdittiin myös ryhmän konkreettisia mahdollisuuksia vaikuttaa luonnonvara-alaan. Erityisesti ryhmän yrittäjäjäseniltä tuli palautetta siitä, että nykyisellään ryhmä ei vastaa sille asetettuja yrittäjien

odotuksia eikä ryhmän rooli ole täysin selvillä. Jatkossa kullekin kokoontumiselle määritellään teema.

Seuraavan tapaamisen aiheeksi haluttiin nostaa, miten oppilaitokset ovat valmiita vastaamaan ammatillisen koulutuksen reformiin ja mitä se tarkoittaa luonnonvara-alalla? Miten työelämäyhteyksiä jatkossa hoidetaan ja miten luonnonvara-alalle saataisiin vetovoimaa. Tämä kysymys tuli esiin varsinkin metsäkoneyrittäjien osalta.

Seuraaviin tapaamisiin haluttiin myös tietoa siitä, mitä tutkimuksella on tarjota luonnonvara-alan yrityksille. Tutkimusta voidaan käsitellä jatkokokouksissa, jos seuraavaan tapaamiseen saadaan kattavampi koulutuskatsaus.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen vilkkaan keskustelun jälkeen klo 16.10.

Muistion vakuudeksi Anne Ristioja, Lapin ELY-keskus